

Име

Държавно лесничество "Гурково", административна принадлежност РУГ – Стара Загора. Лесоустройствен проект 2000 година, ревизионен период 1989-1999.

Местонахождение

ДЛ "Гурково" носи името на гр. Гурково, който се намира в южната половина на територията му и е седалище на неговата администрация. Територията на лесничеството заема североизточната част на Старозагорска област и обхваща южните склонове на част от Средна Стара планина, и част от северните склонове на Източна Средна гора (Сърнена гора).

На северозапад то граничи с ДЛ "Плачковци", на север с ДЛ "В. Търново" и ДЛ "Буйновци", на изток с ДЛ "Твърдица" и язовир "Жребчево", на юг с ДЛ "Нова Загора" и ДЛ "Стара Загора", и на запад с ДЛ "Мъглиж".

ДЛ "Гурково" е разположено на територията на две общини:

Община град Гурково обхваща землищата на селата Лява река, Пчелиново (с махалите Златни рът, Бельова, Стоките, Ханова лъка, Долна, Горна и Черняга), Димовци (с махалите Жълтопоп, Дворище и Брестова), Конаре, Паничерево и гр. Гурково.

Община град Николаево включва следните землища в района на лесничеството: гр. Николаево, с. Нова махала и с. Едрево.

Географско положение

ДЛ "Гурково" е разположено върху части от Шипченско-Тревненски и Еленско-Твърдишки дялове на Централна Стара планина, и върху част от Сърнена Средна гора. По форма наподобява неправилен многоъгълник с най-голяма дължина по диагонала северозапад-югоизток 33,5 км и най-малка дължина в посока запад-изток 6,5 км, като дължините са измерени по въздушно права линия.

Релеф

Територията на ДЛ "Гурково" се разделя на три геоморфоложки района: Старопланински, Средногорски и равнинен.

Старопланинският район има планински характер с подчертано вертикално разчленение (чувствителни разлики в надморските височини). От централното било на Стара планина се спускат на юг големи, ясно изразени била. От тези по-главни била се отделят множество други второстепенни, склоновете на които се спускат стръмно, на места урвесто, към реките и доловете.

Средногорският район на лесничеството има хълмисто-предпланински релеф. Най-ясно е изразено централното било на Сърнена Средна гора. Второстепенните била са заоблени и завършват на север в работните земи, снижавайки се постепенно с малък наклон.

Третият район, равнинният, е ясно очертан: на юг от стръмните склонове на Стара планина и на север от полегатите склонове на Сърнена Средна гора. В него се издигат единични хълмове - "Черешака" до с.Паничерево и "Дъждовника" на север. През средата му протича р.Тунджа, вливаща се в яз."Жребчево".

Най-високата точка в лесничеството е връх "Остри гръб" - 1308 м н.в. Най-ниската точка е 265 м н.в. и се определя от високите води на яз."Жребчево".

Преобладават терени с надморска височина от 400 до 800 м, 70,5% от дървопроизводителната площ. Средната надморска височина е 660 м.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	210,3	1,0
полегато (5-10)	729,3	3,4
наклонено (11-20)	4425,1	20,6
стръмно (21-30)	12205,0	56,9
мн.стръмно (над 31)	3876,6	18,1
Общо:	21446,3	100,0

Хидроложки условия

Хидрографската мрежа в района на ДЛ "Гурково" е гъста, на места с големи наклони на надлъжните профили и променлив воден режим.

Най-голямата река, която преминава през територията на лесничеството, е **река Тунджа**. Тя има постоянен воден дебит с минимум през летните месеци и максимум през пролетта. Река Тунджа има множество притоци, по-важни от които са:

Река Радова извира от територията на лесничеството и е образувана от р.Грамадлива и р.Коритарска. Протича изцяло през територията на лесничеството до вливането си в р.Тунджа, като приема следните по-важни притоци: **десни** - р.Череша, Лява река, Хайдушки дол, Мавродийски дол, р.Гарванщица и др.; **леви** - Цвяткова река, Глигорски дол, Пчелинска река и др. В горната и средната част леглото на реката е каменисто, на места с малки прагове, а в долната част - пясъчливо и с малък наклон. Бреговете са стабилизирани главно с дървесна растителност, като няма ясно изразени ерозионни процеси. Водният дебит е постоянен с максимум през пролетта и минимум през лятото и есента.

Река Лазова се образува от сливането на Равна река, Широка река и Каменска река (служи за граница между лесничествата "Гурково" и "Твърдица"), които са с каменисти легла, със сравнително малък наклон и обрасли с дървесна растителност брегове. Леглото на р.Лазова в средната си част е каменисто, с много прагове и стръмни на места отвесни брегове - скали. В долната си част леглото и бреговете са с малък наклон, стабилизирани с растителност. Тя приема още Свирчов дол, Глогов дол, Студения дол, Чеюв дол и др. Има постоянен дебит, но силно влияещ се от сезоните. Ерозионните процеси са затихнали.

Река Стара река е с каменисто легло, множество прагове и стръмни брегове. В горната си част реката е обрасла с букови насаждения, в средната е с много стръмни до отвесни оголени брегове, а в долната са създадени иглолистни култури. Водният дебит е силно променлив, с минимум през лятото и есента и максимум през пролетта.

Десните притоци на р.Тунджа са малки, безименни долове, водещи началото си от Сърнена Средна гора. Те са с малки наклони по надлъжните профили и непостоянен дебит. При продължителни засушавания пресъхват.

Освен изброените водни течения в района на лесничеството има много, но малки по размер долове, обогатяващи хидрографската мрежа. Характерно за всички водни течения в района на лесничеството е, че в момента нямат ясно изразени дълбочини и в много слаба степен съществуват плоскостни ерозионни процеси.

Геоложки строеж

На север от махала Ханова лъка (с.Пчелиново) основните скали са описани като **мергели**. Срещат се глинести лиски и пясъчливи мергели с въглищни пластове между тях. Лесно се поддават на изветряне, като образуват дебел слой скален рохляк с голямо почвено плодородие. Напукани са вертикално и хоризонтално.

Шистите са представени от глинести лиски, кристалинни и амфиболитови шисти, мраморни и варовити прослойки, по-рядко и въглищни пластове. Заемат голяма част от територията на лесничеството. Срещат се на север от гр.Гурково и с.Конаре, като са разпространени по границата с ДЛ "Твърдица" и на запад от нея. Срещат се също в най-северозападната част на лесничеството, както и в най-южната му част в района на Сърнена Средна гора. Те са вертикално и хоризонтално напукани, и в повечето случаи изветрели на повърхността.

На север от с.Димовци, на северозапад от гр.Гурково, на север от шосето Казанлък - Гурково и в северните части на Сърнена гора са разпространени **южнобългарските гранити**. Тези от Сърнена гора са мусковитов и биотитов гранит, а останалите са смесени с порфирен фелдшпат.

Пясъците и чакълите са разпространени по поречието на р.Тунджа и най-долната част на р.Радова. Срещат се и южно от с.Конаре. Те са силно изветрели и податливи на ерозия.

Локално в района на лесничеството се срещат и **мрамори**, които са разпространени югоизточно от с.Паничерево.

Климатични условия

Според климатичната класификация на Събев и Станев районът на ДЛ "Гурково" попада в две климатични подобласти - Преходно-континентална и Умерено-

континентална. В Преходно-континенталната климатична подобласт част от лесничейството попада в **климатичния район на Източните задбалкански полета** (350-500 м н.в.) и **Задбалканския нископланински климатичен район - Западна и Централна част** (500-1000 м н.в.). В Умерено-континенталната климатична подобласт се намира високата част от лесничейството, която попада в **Планински климатичен район - Среднопланинска част** (1000-2000 м н.в.).

Средногодишната температура на въздуха варира от 10,7°C за ниските части на лесничейството до 7,7°C за високите му части. Най-ниска е средната температура през януари, която спада до -2,5°C, а най-висока е през юли 21,4°C. Абсолютния годишен температурен минимум е -30,5°C измерен за станция Казанлък, като в същата станция е измерен и абсолютния годишен температурен максимум от 40,5°C.

От значение е периодът през който средната температура на въздуха се задържа устойчиво над 10°C, защото през този период е активната вегетация на дървесните видове. Продължителността му за ниските части на лесничейството е около 193 дни, а за високите около 156 дни.

Късните пролетни и ранните есенни мразове настъпват след началото и преди края на усилената вегетация, което в отделни години води до измръзване и повреди на дървесната растителност.

Сезонното разпределение на валежите се отличава със зимен минимум (105-200 л/кв.м) и летен максимум (190-400 л/кв.м). Средното количество на годишните валежи е от 650 до 1150 л/кв.м. Валежната сума, както по месеци така и годишно е различна в различните климатични райони, като има ясно изразено увеличение с увеличаване на надморската височина.

По данни от "Климатичен справочник на НРБ"-1979г.-станция Казанлък – Средната продължителност на дните със снежна покривка за ниските части на лесничейството е 75 дни, а за високите му части е 132 дни.

В района на ДЛ "Гурково" най-чести са северозападните ветрове, които духат почти през цялата година.

В заключение може да се каже, че климата в ДЛ "Гурково" се характеризира с изразени вертикални разлики, като стойностите на отделните климатични елементи са различни за ниските, средните и високите части на лесничейството.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

*Таблица № 2
за температурата на въздуха*

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Източни задбалкански полета (350-500 м н.в.)	10,7	-30,5	40,5
Задбалкански нископланински – западна и централна част (500-1000 м н.в.)	7,0 / 10,0	липсват данни	31,0 / 35,0
Планински – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	7,4	липсват данни	липсват данни

*Таблица № 3
за количеството на валежите*

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Източни задбалкански полета (350-500 м н.в.)	650-680	VI	II-III
Задбалкански нископланински – западна и централна част (500-1000 м н.в.)	700-900	VI	II-III
Планински – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	760-1150	VI, V	II

Почви

Почвите в района на ДЛ "Гурково" са представени от следните типове и подтипове: алувиална, алувиално-делувиална, канелена горска излужена, кафява горска тъмна, кафява горска преходна и кафява горска светла.

Таблица № 4

за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиална	53,3	0,2
алувиално-делувиална	49	0,2
канелена излужена	10967,0	51,1
кафява горска тъмна	5359,4	25,0
кафява горска преходна	4604,3	21,5
кафява горска светла	413,3	1,9
Всичко:	21446,3	100,0

Силно изразени ерозионни процеси в ДЛ "Гурково" не се наблюдават, но има отделни райони и водосбори на реки в които действа площната ерозия. Такива райони са площите на север от с.Конаре, на юг от с.Димовци и с.Брестова, водосборите на Стара река и Малката река в долните им части, водосборите на р.Лазова и р.Радова. На територията на ДЛ "Гурково" се среща ерозия върху 829,1 ха или 3,6% от общата площ на лесничеството.

Растителност

Съгласно възприетото горскорастително райониране в България районът на ДЛ "Гурково" попада в Тракийската горскорастителна област, подобласт Горна Тракия, като съобразно надморската височина обхваща Долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (Т-I) и Средният планински пояс на горите от бук и иглолистни (Т-II).

Крайречните и ниски части на лесничеството с надморска височина от 0 до 700 м са в **подпояса на крайречните и лонгозни гори (Т-I-1)**. Създадените в този подпояс тополови култури с по-голяма възраст на места са изчезнали. Върху малки площи край реките в този район се срещат естествени насаждения от елша, върба и цер.

Ниските части извън поречията на реките с надморска височина от 0 до 500 м са в **подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори (Т-I-2)**. Естествената растителност тук е от издънкови чисти и смесени насаждения от зимен дъб и благун с участие на цер, габър, сребролистна липа, череша, мъждрян, клен, келяв габър и др. Създадени са култури от черен бор и акация, а на северни изложения и във високите части на подпояса от бял бор, неправилно залесен под 500 м надморска височина.

В **подпояса на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (Т-I-3)** от 500 до 700 м н.в. естествените насаждения са издънкови - чисти и смесени - от зимен дъб, бук, габър, по-рядко благун (в ниските части на подпояса) в състава на които участват още цер, череша, явор, планински ясен, мъждрян, клен, келяв габър и др. След реконструкция са създадени култури от бял и черен бор с участие на зелената дуглазка и издънкова растителност.

Частите на лесничеството с надморска височина от 700 до 1200 м попадат в **подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела (Т-II-1)**. Обликът на горите в тази част на лесничеството се дава възходящо по надморска височина от зимендъбови, букови и габъррови високостъблени чисти и смесени насаждения (по-рядко издънкови), в състава на които участват още явор, череша, шестил, сребролистна липа и др.

На типичните букови месторастения, след реконструкция и голи сечи на много места са създадени култури от бял бор, зелена дуглазка, смърч и ела, които в някои случаи са силно заглушени, а понякога и изместени от естествената растителност.

Таблица № 5
Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	2215,9	10,4	1472,1	6,9
Смърч	411,7	1,9	297,9	1,4
Черен бор	2398,7	11,3	2274,8	10,7
Ела	0,8	-	0,8	-
Лиственица	1,8	-	4,1	-
Веймутов бор	11,3	0,1	11,1	0,1
Зелена дуглазка	299,7	1,4	307,2	1,4
Атласки кедър	2,3	-	124,1	0,6
Деодарски кедър	0,9	-	1,4	-
Аризонски кипарис	0,7	-	0,7	-
Бук	7062,4	33,2	7420,0	34,8
Червен дъб	54,1	0,3	56,6	0,3
Зимен дъб	4095,0	19,2	4867,8	22,8
Летен дъб	8,4	-	6,5	-
Благун	467,7	2,2	642,6	3,0
Цер	321,2	1,5	369,4	1,7
Габър	2440,9	11,4	1581,8	7,5
Бряст	-	-	0,1	-
Трепетлика	5,8	-	0,8	-
Явор	78,1	0,4	375,2	1,8
Бреза	54,7	0,3	19,7	0,1
Мъждрян	269,8	1,3	110,7	0,5
Орех	15,5	0,1	3,8	-
Акация	287,2	1,3	250,0	1,2
Космат дъб	32,4	0,2	33,0	0,2
Келяв габър	416,5	1,9	206,3	1,0
Брекиня	6,8	-	38,5	0,2
Върба	4,4	-	0,5	-
Джанка	-	-	3,3	-
Елша	2,2	-	1,2	-
Ива	1,8	-	-	-
Кестен	0,7	-	1,5	-
Клен	32,9	0,2	26,0	0,1
Круша	0,3	-	4,9	-
Леска	2,0	-	0,2	-
Турска леска	0,5	-	10,2	-
Едрolistна липа	0,6	-	0,6	-
Сребролистна липа	248,6	1,2	401,8	1,9
Мекиш	-	-	0,9	-
Офика	-	-	1,5	-
Скоруша	0,8	-	1,0	-
Череша	6,9	-	208,5	1,0
Шестил	11,1	0,1	81,9	0,4
Американски ясен	1,1	-	1,9	-
Планински ясен	22,2	0,1	66,2	0,3
тп I-214	4,9	-	3,3	-
тп Vernirubens	-	-	8,9	0,1
Аморфа	1,1	-	1,1	-
ВСИЧКО	21302,4	100,0	21302,4	100,0

Характеристика на горския фонд

Площта на горите на територията на ДЛ "Гурково" е 22906,7 ха, от която гори с държавно значение, предмет на лесоустройствен проект са 22757,5 ха и гори в селскостопанския фонд (ССФ) са 149,2 ха.

За горите в ССФ е изработен отделен лесоустройствен проект.

От площта, предмет на устройство, 21302,4 хектара (93,6%) е залесена. От залесената площ 14478,1 ха (63,6%) са естествени насаждения и 6824,3 ха (36,4%) са култури.

Таблица № 6
Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	21302,4	93,6
Незалесена дървопроизводителна площ	143,9	0,6
Недървопроизводителна площ	1311,2	5,8
Горски пасища	-	-
ОБЩО:	22757,5	100,0

Таблица № 7
Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	6738,3 / 6469,0	29,6 / 30,4
Широколистни високостъблени	9305,4 / 8948,0	40,9 / 42,0
За реконструкция	2045,1 / 1395,1	9,0 / 6,5
Издънкови за прерастване	-	-
Издънкови за превръщане	4388,6 / 4229,2	19,3 / 19,9
Нискостъблени	280,1 / 261,1	1,2 / 1,2
ВСИЧКО:	22757,5 / 21302,4	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 8.

Таблица № 8
Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	3311,7	3183,7	6699,4	6490,3	10011,1	9674,0
Защитни	1750,5	1650,2	1434,5	761,1	3185,0	2411,3
Рекреационни	-	-	-	-	-	-
Защитени	0,6	-	27,6	19,1	28,2	19,1
Други	1675,5	1635,1	7857,7	7562,9	9533,2	9198,0
Общо ЗРЗТ	3426,6	3285,3	9319,8	8343,1	12746,4	11628,4
Общо ДСФ+ЗРЗТ	6738,3	6469,0	16019,2	14833,4	22757,5	21302,4
Горски пасища	-	-	-	-	-	-
ОБЩО	6738,3	6469,0	16019,2	14833,4	22757,5	21302,4

По лесоустройствен проект за периода 1989-1999 година е предвидено общо ползване в размер на 647130 куб.м с клони (средно годишно 58830 куб.м), от което 34470 куб.м годишно от главни сечи и 24360 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 405055 куб.м (средно годишно 36823 куб.м) или 62,6% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 234513 куб.м (ср. год. 21319 куб.м) или 61,9%, а от отгледни и санитарни сечи 170540 куб.м (ср. год. 15504 куб.м) или 63,6% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда средногодишен добив от 53780 куб.м без клони (или 63555 куб.м с клони при 58830 куб.м по ЛУП от 1989 г.) – 22730 куб.м добив от главни сечи, сеч на надлесни дървета и реконструкция и 31050 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Санитарно състояние на гората

През изтеклия ревизионен период санитарното състояние на горите в ДЛ "Гурково" е подобро.

Масови заболявания от гъби и нападения от **насекомни вредители** не са констатирани. На територията на лесничеството са регистрирани единични нападения от златозадка по широколистни гори и храсти покрай просеки, и пътища, и от гъботворка в дъбовите гори в южната част - Средногорския район. От стопанско значение за лесничеството са следните насекомни вредители: за иглолистните - борова процесионка и летораслозавивачка (еветрия); за широколистните - гъботворка, различни педомерки и листоврътка, които унищожават листната маса. Културите,

създадени на неподходящи месторастения и надморска височина, (например от бял бор) са податливи и най-често те се нападат от горските вредители.

Територията на лесничеството не се намира в засушлив район, поради което **съхненето** на гората все още не е в опасна степен.

По единични възрастни букове и дъбове се наблюдават стъблени **гнилоти** причинени от гъбни заболявания.

В района на лесничеството падат ранни есенни и късни пролетни снегове, които през отделни години нанасят повреди на иглолистните култури.

Най-големи по площ са повредите от **гниене** – 583,2 ха, в т.ч. бук – 425,9 ха, габър – 97,2 ха и др. Следват повредите от **суховършия** – 488,0 ха в т.ч. черен бор (повредата при него е от съхнене на иглолистата) – 231,9 ха, зимен дъб – 165,7 ха и др. Повредите от **снеголом** по площ са върху 156,7 ха, в т.ч. бял бор – 111,9 ха, зелена дуглазка – 14,1 ха, черен бор – 13,9 ха и др.

Около една трета от територията на лесничеството е залесена с иглолистни култури, което провокира появата на чести **пожари**. През изтеклия ревизионен период са възникнали 12 пожара с обща опожарена площ 875 дка. През 1989, 1990 и 1997 години не е имало пожари.

Допуснати са значителни нарушения от незаконна сеч - 795 броя (най-много са били през 1994 год. - 134 бр.) и незаконна паша - 57 броя (най-много през 1991 год. - 14 бр.). Незаконно разораване е имало само през 1994 год. от четирима нарушители. Хванати са общо четирима браконieri при лов на дивеч, което не отговаря на действителния брой нарушения.

Странични ползвания

Таблица № 9

За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1989-1999) средногодишно	Реализирано през 1999	Предвидено по ЛУП (2000-2009) средногодишно
Паша - площ	хектари			13830,9
Едър добитък	брой			12056
Дребен добитък	брой			58708
Листников фураж	кг		400	400
Билки	тона		1,1	1,5
Гъби	тона		0,3	1
Тор от мъртва горска постилка	тона		1	1
Елхи	брой		1160	1200

ДЛ “Гурково” не може да даде справка за реализираните странични ползвания през ревизионния период, защото след разделянето на лесничеството първичната отчетност остава в дърводобивната фирма.

Защитени територии

На територията на ДЛ “Гурково” са обявени следните защитени природни обекти:

Природна забележителност “Мечата дупка” – обявена със заповед № 234/04.04.1980 год. на КОПС, с обща незалесена площ 0,1 ха. Пещера в местността “Косев камък”, землището на с.Пчелиново.

Природна забележителност “Скално образувание “Милева стена” - обявена със заповед № 656/13.09.1979 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,8 ха. Характерно скално образувание (отвесна скала) в землището на с.Лява река.

Природна забележителност “Бигорова скала” - обявена със заповед № 656/13.09.1979 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,7 ха. Скала с малки водопади в землището на гр. Гурково.

Природна забележителност “Ождрен” - обявена със заповед № 234/04.04.1980 год. на КОПС, с обща незалесена площ 2,1 ха. Пещера в землището на с.Пчелиново.

Природна забележителност “Пещерата” - обявена със заповед № 234/04.04.1980 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,2 ха. Пещера в землището на с.Пчелиново.

Природна забележителност “Карстов извор” - обявена със заповед № 656/13.09.1979 год. на КОПС, с обща залесена площ 0,2 ха.